

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики

05 листопада 2021 р. № 281

(зі змінами, затвердженими
наказом Державної служби
статистики

31 травня 2022 р. № 127,
наказом Державної служби
статистики

28 грудня 2022 р. № 422)

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
"МІГРАЦІЙНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ"**

Київ – 2021

Державна служба статистики України

Відповідальний за підготовку – директор департаменту статистики населення апарату Держстату Тімоніна М. Б.

Методологічні положення державного статистичного спостереження "Міграційний рух населення" (далі – Методологічні положення) містять опис основних положень, правил і методів проведення цього державного статистичного спостереження.

Ці Методологічні положення призначені для використання працівниками органів державної статистики, а також можуть бути корисні для інших заінтересованих користувачів статистичної інформації.

Методологічні положення підготовлені фахівцями департаменту статистики населення апарату Держстату.

Методологічні положення та Зміни до Методологічних положень схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату (протоколи від 22 жовтня 2021 року № КПУМ/23-21 та від 6 травня 2022 року № КПУМ/11-22 відповідно).

Держстат
адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601
телефон: (044) 287-24-22
факс: (044) 235-37-39
електронна пошта: office@ukrstat.gov.ua
вебсайт: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Зміст

	Стор.
Скорочення та умовні позначення	4
I. Вступ	5
II. Загальна характеристика явища, що вивчається, та показники, що поширюються	6
III. Об'єкт і одиниця статистичного спостереження	7
IV. Джерела та методи отримання інформації статистичного спостереження	7
V. Сукупність одиниць статистичного спостереження, що вивчається	7
VI. Статистичні методи обробки й аналізу даних статистичного спостереження	7
VII. Статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних статистичних даних статистичного спостереження	8
VIII. Поширення результатів статистичного спостереження	9
IX. Перегляд статистичної інформації статистичного спостереження	10
X. Особливості проведення державного статистичного спостереження в умовах надзвичайних і неперехресних обставин (зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні)	10
Додаток. Показники, що поширюються за результатами державного статистичного спостереження "Міграційний рух населення"	12
Список використаних джерел	14

Скорочення та умовні позначення

Держстат	– Державна служба статистики України;
ДМС	– Державна міграційна служба України;
ДСС, статистичне спостереження	– державне статистичне спостереження;
Євростат	– Статистична служба Європейського Союзу;
ЄЕК ООН	– Європейська економічна комісія ООН;
ЄС	– Європейський Союз;
ООН	– Організація Об'єднаних Націй;
ТОД	– територіальні органи Держстату;
ЮНІСЕФ	– Міжнародний надзвичайний дитячий фонд ООН.

I. Вступ

1. Метою проведення ДСС "Міграційний рух населення" є формування інформації про міграційний рух населення для інформаційного забезпечення розрахунку чисельності населення та показників, що характеризують демографічні процеси.

Користувачами даних ДСС можуть бути органи державної влади, міжнародні організації, підприємства (організації), фізичні особи.

2. Методологічні положення враховують норми Регламенту (ЄС) № 862/2007 Європейського Парламенту і Ради від 11 липня 2007 року про статистику Співтовариства з міграції та міжнародного захисту, що скасовує Регламент Ради (ЄЕК) № 311/76 про збір статистичних даних щодо працівників з інших країн [15], Регламенту Комісії (ЄС) № 351/2010 від 23 квітня 2010 року, що впроваджує Регламент (ЄС) № 862/2007 Європейського Парламенту і Ради від 11 липня 2007 року про статистику Співтовариства з міграції та міжнародного захисту в частині визначень категорій груп країни народження, груп країни попереднього постійного проживання, груп країни наступного постійного проживання і груп громадянства [16].

Методологічні положення підготовлені з урахуванням Рекомендацій зі статистики міжнародної міграції Статистичної комісії ООН [13], а також положень, викладених у Практичному керівництві для країн Східної Європи та Центральної Азії зі статистики міжнародної міграції ЄЕК ООН [14].

3. ДСС проводиться відповідно до статті 10 Закону України "Про офіційну статистику" [1] та відповідає зобов'язанням України щодо імплементації статті 355 Глави 5 "Статистика" розділу V Угоди про асоціацію з ЄС у частині питань щодо надання вчасних та надійних даних, які можна порівняти на міжнародному рівні.

4. ДСС проводиться з місячною періодичністю.

5. Для цілей цих Методологічних положень терміни й поняття вживаються в значеннях, визначених у статтях 1, 8, 9, 10 Закону України "Про офіційну статистику" [1], у статті 3 Закону України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні" [5], у статті 2 Закону України "Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні" [6], Глосарії до плану статистичного спостереження [9], Методиці проведення розрахунків (оцінок) чисельності населення [10], а також у таких значеннях:

вибулі – особи, які зняли з реєстрації своє місце проживання у зв'язку з вибуттям за межі відповідної території;

прибулі – особи, які зареєстрували своє місце проживання на відповідній території у зв'язку з прибуттям із-за її меж.

II. Загальна характеристика явища, що вивчається, та показники, що поширюються

1. ДСС досліджує демографічні події щодо міграційного руху населення, пов'язані зі зміною реєстрації місця проживання осіб в Україні.

Демографічними подіями щодо міграційного руху є прибуття та вибуття. Одна особа, яка реєструє своє місце проживання на відповідній території та/або знімає з реєстрації своє місце проживання в межах країни (переміщення), бере участь у двох демографічних подіях відповідно – прибуття та вибуття. Хоча кількість переміщень однієї особи може бути більшою, ніж один раз (законом це не заборонено), для формування інформації щодо міграційного руху населення та для розрахунків (оцінок) чисельності населення кількість подій прибуття та вибуття умовно приймається рівною кількості прибулих і вибулих.

2. Для відстеження цього процесу в межах ДСС формуються такі показники:

1) кількість прибулих, осіб (для визначення показника використовується інформація щодо кількості подій прибуття);

2) кількість вибулих, осіб (для визначення показника використовується інформація щодо кількості подій вибуття);

3) загальний коефіцієнт прибуття (показник обчислюється як відношення кількості прибулих до середньорічної чисельності наявного населення, розраховується на 1000, 10 000 осіб);

4) загальний коефіцієнт вибуття (показник обчислюється як відношення кількості вибулих до середньорічної чисельності наявного населення, розраховується на 1000, 10 000 осіб).

3. Формування показників, зазначених у пункті 2 розділу II Методологічних положень, здійснюється в таких розрізах:

1) щодо кількості прибулих та кількості вибулих:

по Україні та по регіону в цілому щомісячно наростаючим підсумком із початку року; щорічно за потоками (усі потоки; міждержавна міграція), за типом місцевості, статтю, віком, громадянством, країнами в'їзду/виїзду, країнами народження мігрантів;

по районах у цілому щомісячно наростаючим підсумком із початку року; щорічно за потоками (усі потоки; міждержавна міграція), за типом місцевості;

2) щодо загальних коефіцієнтів прибуття і вибуття: по Україні та регіону в цілому щорічно за потоками (усі потоки; міждержавна міграція), за типом місцевості.

4. Показники, що поширюються за результатами ДСС, та їх розрізи (деталізація) наведені в додатку до цих Методологічних положень.

III. Об'єкт і одиниця статистичного спостереження

1. Об'єктом статистичного спостереження (цільовою сукупністю) є населення, що проживає на економічній території України.

2. Для проведення ДСС використовується комбінація статистичних методів, а саме використання адміністративних даних і результатів проведення інших ДСС.

3. Одиницею статистичного спостереження є особа, подія.

IV. Джерела та методи отримання інформації статистичного спостереження

Джерелами інформації ДСС є:

адміністративні дані виконавчих органів сільської, селищної або міської ради (далі – орган реєстрації) щодо декларування/реєстрації місця проживання та зняття із задекларованого/zareєстрованого місця проживання осіб в Україні, які отримують ТОД відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2022 року № 265 "Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад" [8];

інформація ДСС "Чисельність та природний рух населення" щодо середньорічної чисельності наявного населення, яка отримується в III декаді травня року, наступного за звітним, в електронній формі та використовується для розрахунку показників ДСС на 1000, 10 000 осіб наявного населення.

V. Сукупність одиниць статистичного спостереження, що вивчається

Сукупність одиниць статистичного спостереження, яка вивчається, дорівнює об'єкту статистичного спостереження (цільовій сукупності), що визначається в розділі III цих Методологічних положень.

VI. Статистичні методи обробки й аналізу даних статистичного спостереження

1. Обробка даних ДСС складається з опрацювання стандартних процедур щодо даних, які уведено/завантажено до електронного середовища (у тому числі кодування даних). У разі виявлення неузгодженостей може здійснюватися зв'язок із постачальником адміністративних даних та відповідне редагування інформації.

2. Під час обробки адміністративних даних в електронному середовищі проводиться арифметичний і логічний контроль цих даних, здійснюється міжтабличний контроль програмними засобами й аналіз вихідних таблиць.

3. Для формування показників за результатами ДСС (відповідно до їх переліку, викладеного в розділі II цих Методологічних положень) застосовується метод обчислення абсолютних показників (підсумовування відповідних даних) та відносних показників інтенсивності, для розрахунку яких використовують статистичну інформацію щодо середньої чисельності наявного населення.

Дані щодо кількості прибулих і вибулих є складовою частиною проведення поточних розрахунків (оцінок) чисельності населення ДСС "Чисельність та природний рух населення".

4. Отримані результати ДСС для забезпечення їх якості аналізуються із застосуванням таких методів, як аналіз даних у часі (динаміка показника за останні 3–5 років); аналіз даних у просторі (на державному рівні – по регіонах; на регіональному – по районах і міських населених пунктах). Також здійснюється аналіз розподілу даних.

VII. Статистичні методи уникнення розкриття конфіденційних статистичних даних статистичного спостереження

1. Забезпечення статистичної конфіденційності в практиці проведення ДСС здійснюється згідно з міжнародними вимогами до правил конфіденційності статистичних даних відповідно до статей 20–26 Регламенту (ЄС) № 223/2009 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2009 року щодо європейської статистики [17], а також відповідно до вимог статей 24, 25, 29, 30, 31, 37 Закону України "Про офіційну статистику" [1], статей 18, 21 Закону України "Про інформацію" [2], статей 6, 7 Закону України "Про доступ до публічної інформації" [3], статей 5, 6, 7, 24 Закону України "Про захист персональних даних" [4].

Також забезпечення статистичної конфіденційності проведення ДСС відбувається з урахуванням основних принципів і статистичних методів, визначених пунктом 1 підрозділу 2 розділу IV Методологічних положень щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики [11].

2. Для дотримання встановлених законодавством гарантій забезпечення статистичної конфіденційності реалізуються такі заходи:

1) захист первинних даних, отриманих органами державної статистики в ході проведення ДСС, відповідно до вимог Закону України "Про офіційну статистику" [1], та використання їх виключно для статистичних цілей;

2) надання статистичної інформації, отриманої за результатами ДСС, користувачам у зведеному знеособленому вигляді;

3) нерозповсюдження статистичної інформації, яка була отримана в ході проведення ДСС, якщо є загроза розкриття первинних даних.

3. Згідно з Порядком створення, ведення та адміністрування реєстрів територіальних громад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2022 року № 265 [8], органи реєстрації передають до ТОД знеособлені дані реєстрів територіальних громад.

Ураховуючи вищезазначене, а також масовість явища та рівень деталізації показників ДСС, зазначений у пункті 3 розділу II цих Методологічних положень, загрози розкриття конфіденційних даних немає.

VIII. Поширення результатів статистичного спостереження

1. Відповідно до Закону України "Про офіційну статистику" [1] статистична інформація, отримана за результатами ДСС, поширюється у зведеному знеособленому вигляді.

2. З метою забезпечення вільного та одночасного доступу користувачів узагальнена статистична інформація за результатами ДСС оприлюднюється на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) та вебсайтах його територіальних органів (www.ukrstat.gov.ua/work/region.html) у відповідних статистичних продуктах (експрес-випуски, статистична інформація, статистичні публікації тощо). Інформація, що оприлюднюється на вебсайтах ТОД, узгоджена з інформацією, що оприлюднює Держстат.

Результати ДСС оприлюднюються у такі терміни:

річні дані – на 48-й день після звітного року (попередні дані), не пізніше ніж через шість місяців після звітного року (остаточні дані);

щомісячні дані (наростаючим підсумком із початку року) – на 48-й день після звітного періоду.

Терміни оприлюднення, показники та їх розрізи (деталізація), а також статистичні продукти, які поширюються за результатами ДСС, зазначаються в плані державних статистичних спостережень на відповідний рік.

3. Інформацію за результатами ДСС Держстат також надає:

1) за запитами користувачів статистичної інформації в порядку та на умовах, визначених чинним законодавством;

2) за угодами про взаємообмін інформаційними ресурсами між Держстатом та іншими державними органами, установами, організаціями;

3) міжнародним організаціям (Євростату, ЄЕК ООН, ЮНІСЕФ) у межах виконання міжнародних зобов'язань України, а також статистичним службам інших країн за їхніми запитами.

ІХ. Перегляд статистичної інформації статистичного спостереження

1. За цим ДСС може проводитись спеціальний перегляд даних.

Спеціальний перегляд даних ДСС передбачається в разі зміни його методології. Перегляд здійснюється для показників, зазначених у пункті 2 розділу II.

Перегляду підлягають дані в цілому по Україні, у розрізі регіонів без урахування іншої деталізації із застосуванням макрометоду, оснований на перерахунку зведених, агрегованих даних із використанням тенденцій, що склалися.

Перегляд даних ДСС здійснюється за максимально можливий період проведення ДСС, але не менше п'яти останніх років.

2. Також у разі непередбачуваних подій, помилок, які можуть значно (до 5%) вплинути на оприлюднену статистичну інформацію за цим ДСС, може здійснюватися незапланований перегляд статистичної інформації.

3. Про спеціальний перегляд статистичної інформації користувачам статистичної інформації повідомляють не пізніше як за пів року, про незапланований перегляд – як тільки виникає потреба в ньому. Повідомлення здійснюється шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті Держстату відповідного оголошення.

4. Переглянута інформація оприлюднюються разом із черговим оприлюдненням відповідної статистичної інформації за підсумками ДСС, згідно з календарем оприлюднення інформації, і з відповідними поясненнями.

Х. Особливості проведення державного статистичного спостереження в умовах надзвичайних і непереборних обставин (зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні)

1. Унаслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни", яким передбачено, що фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи [7], отримання даних за цим ДСС, зокрема адміністративних

даних, наведених у розділі IV цих Методологічних положень, у повному обсязі не є можливим.

2. Через відсутність даних із джерел, наведених у розділі IV цих Методологічних положень, може не бути можливості здійснити оцінку показників, наведених у розділі II цих Методологічних положень.

3. У випадку отримання адміністративних даних у неповному обсязі (не по кожній адміністративно-територіальній одиниці) оцінка показників, наведених у розділі II цих Методологічних положень, не здійснюється.

4. Строки виконання окремих процесів статистичного виробництва повинні визначатися з урахуванням положень підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни".

5. У період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення статистична інформація може не поширюватися, зважаючи на відсутність адміністративних даних, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства, від юридичних осіб згідно з положеннями підпункту 1 пункту 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни". Про зазначене користувачам повідомляють додатково шляхом оприлюднення відповідного оголошення на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) та вебсайтах його територіальних органів (www.ukrstat.gov.ua/work/region.html), надання усних чи письмових роз'яснень, наведення пояснень (приміток) у статистичних продуктах тощо.

Директор департаменту
статистики населення апарату Держстату

Марія ТІМОНІНА

Додаток
до Методологічних положень
(пункт 4 розділу II)

Показники, що поширюються за результатами державного статистичного спостереження "Міграційний рух населення"

Найменування показника	Періодичність	Розпорядник	Територіальний розріз	Інші розрізи	
1	2	3	4	5	
Кількість прибулих	Місячна	Держстат	Україна, регіони	–	
		ТОД	Регіон, райони		
	Річна	Держстат	Україна, регіони	За потоками (усі потоки, міждержавна міграція); типом місцевості (сільська, міська); статтю; віком; громадянством; країнами в'їзду; країнами народження мігрантів	
			Регіон		
		ТОД	Райони		За потоками (усі потоки, міждержавна міграція); типом місцевості (сільська, міська)
Кількість вибулих	Місячна	Держстат	Україна, регіони	–	
		ТОД	Регіон, райони		
	Річна	Держстат	Україна, регіони	За потоками (усі потоки, міждержавна міграція); типом місцевості (сільська, міська); статтю; віком; громадянством; країнами виїзду; країнами народження мігрантів	
			Регіон		
		ТОД			

Продовження додатка

1	2	3	4	5
			Райони	За потоками (усі потоки, міждержавна міграція); типом місцевості (сільська, міська)
Загальний коефіцієнт прибуття	Річна	Держстат	Україна, регіони	За потоками (усі потоки, міждержавна міграція); типом місцевості (сільська, міська)
		ТОД	Регіон	
Загальний коефіцієнт вибуття	Річна	Держстат	Україна, регіони	За потоками (усі потоки, міждержавна міграція); типом місцевості (сільська, міська)
		ТОД	Регіон	

Список використаних джерел

1. Закон України "Про офіційну статистику" від 16 серпня 2022 року № 2524-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text>
2. Закон України "Про інформацію" (зі змінами) від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. Закон України "Про доступ до публічної інформації" (зі змінами) від 13 січня 2011 року.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
4. Закон України "Про захист персональних даних" від 01 червня 2010 року № 2297-VI (зі змінами).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
5. Закон України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні" (зі змінами) від 11 грудня 2003 року № 1382-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>
6. Закон України "Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні" від 05 листопада 2021 року № 1871-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1871-20#Text>
7. Закон України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" від 03 березня 2022 року № 2115-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2022 року № 265 "Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад".
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2022-%D0%BF#Text>
9. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату від 29 грудня 2009 року № 498.
URL: http://ukrstat.gov.ua/metod_polog/glos.htm
10. Методика проведення розрахунків (оцінок) чисельності населення, затверджена наказом Держстату від 25 грудня 2014 року № 402.
URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2014/402/metod.zip
11. Методологічні положення щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, затверджені наказом Держстату від 15 лютого 2017 року № 41.
URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2017/41/41_2017.htm

12. Рекомендации по статистике международной миграции. Первое пересмотренное издание. / Организация Объединенных Наций. Нью-Йорк, 1998. 122 с.

URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_58rev1R.pdf

13. Статистика международной миграции. Практическое руководство для стран Восточной Европы и Центральной Азии. / Организация Объединенных Наций. Нью-Йорк и Женева, 2011. 93 с.

URL: https://www.unecce.org/fileadmin/DAM/stats/publications/RUS_International_Migration_Statistics_Practical_Guide.pdf

14. Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on Community statistics on migration and international protection and repealing Council Regulation (EEC) No 311/76 on the compilation of statistics on foreign workers.

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1571932343259&uri=CELEX:32007R0862>

15. Commission Regulation (EU) No 351/2010 of 23 April 2010 implementing Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and of the Council on Community statistics on migration and international protection as regards the definitions of the categories of the groups of country of birth, groups of country of previous usual residence, groups of country of next usual residence and groups of citizenship.

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1571932772882&uri=CELEX:32010R0351>

16. Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities (Text with relevance for the EEA and for Switzerland).

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1574670321520&uri=CELEX:32009R0223>